

„Napišite vi!“

Pogosto, takorekoč vsak dan ustavi kdo katerega od naših urednikov na cesti in ga opozori, na nekaj, »kar ne gre«, na kak problem, na kako krivico, na pozabljen jubilej kakega zaslužnega našega javnega ali kulturnega delavca, na kak pojav očitne narodne nezavednosti, na razne nemarnosti, brezglavosti ali na politične in socialne ter kulturne probleme, ki jih nihče odločno in uspešno ne rešuje, ne loti, češ: »O tem je treba nekaj napisati!«

»Kar napišite, pa bomo radi objavili!«

Naš sogovornik se vidno prestraši in dvigne dlan pred prsa kot v obrambo: »Jaz že ne!«

»Zakaj pa ne?«

»Jaz se ne maram zaplesti v polemike!«

Saj ni treba, da se zapletete v polemike! Prikažite problem, kakor ga vidite, nakažite morda tudi, kako bi se ga dalo rešiti, pa boste s tem prispevali k njegovi rešitvi, ali pa boste vsaj imeli mirno vest.«

»O, jaz že ne,« postaja oni že odločen in nevoljen. »Napišite vi!«

Toda nas pri listu je malo, vsakdo ima poleg tega še svoj poklic, od katerega mora živeti. Ni mogoče pričakovati — in ne zahtevati — da bo par ljudi pri majhnem tedniku, kljub temu, da skuša ta ohraniti svojo svobodo in si pridržati pravico do lastnega mnenja o vsem, razpolagalo z inventarjem vseh naših nacionalnih problemov, in jim naložiti skrb, da reagirajo o vsem, da so o vsem obveščeni, da se ob vsaki krivici, ob vsakem negativnem pojavu na račun in v škodo naše narodne in zamejske skupnosti le oni takoj dvignejo, ožigosajo, obsodijo in imajo že pripravljen recept, kako bi bilo treba tisto rešiti in urediti.«

Dejstvo je, da je velika večina izobraženih (tu ne mislimo samo na akademsko izobražbo) ljudi med nami budna in dojemljiva za vsakršno krivico, a bojazljiva ali preveč lagodna. Sami bi radi živeli v miru in v zatišju, da ne rečemo v zapečku, drugi pa naj bi se bili namesto njih in zanje proti vsakršni krivici. Res je, to je dolžnost vsakega slovenskega lista, ki kaj da na svoje poslanstvo kot glas svobode in orožje v boju za naš narodni obstanek; toda to je tudi dolžnost vsakega našega izobraženca. Dejansko ni mogoče imeti za izobraženca človeka, ki ni sposoben napisati od časa do časa majhnega prispevka za kak slovenski list, za list, ki mu je pri srcu, v prid reševanja problemov, za katere mu gre, ali ki se boji kaj napisati.

Nekateri bi radi, da bi naš list polemično odgovarjal na pisanje kakega drugega lista, ki po njihovem neresnično ali neodgovorno piše o kakem našem problemu, in skoraj zahtevajo to od nas. Če pa jim rečemo, naj napišejo oni, pa bomo objavili, se začnejo izgovarjati:

(Nadalj. na 2. strani)

ZAKAJ SMO PODPRLI SREDINSKO LEVICO

Kot poročamo na drugem mestu, se je v ponedeljek, 21. t.m., zaključila tudi kriza v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu. V okviru levsredine sta bila izvoljena župan in občinski odbor. V tej zvezi objavljamo govor občinskega svetovavca Bojana Brezigarja, ki osvetljuje razloge in vzroke, zaradi katerih je Skupna slovenska lista ponovno vstopila v levsredinsko koalicio. (Uredništvo)

Skupna slovenska lista se je predstavila volivcem občine Devin-Nabrežina z jasnim politično-upravnim programom, ki ga mi, izvoljeni predstavniki nameravamo dosledno izvajati, oziroma si prizadevati, da bi omenjeni program postal stvarnost.

Kot vam je znano, je naša lista šla na volitve z namenom, da omogoči sestavo demokratične občinske uprave, na čelu katere naj bi bil slovenski župan. Trdno smo namreč prepričani, da le taka uprava ustreza željam in pričakovanju velike večine domačega prebivalstva, kar so med drugim dokazali tudi volilni izidi. Prizadevali smo si zato za izvolitev slovenskega župana ne iz kakšnih nacionalističnih razlogov, kajti mi nismo bili in nismo nacionalisti in nočemo delati nikakih diskriminacij, ampak ker smo prepričani, da slovenski župan najbolje simbolizira tukajšnjo stvarnost, ki je mi nočemo potvarjati.

TA IZBIRA VODI H KONKRETNIM IZBOLJŠAVAM

Kot pred petimi leti, je tudi letos naša izbira padla na sestavo organskega odbora leve sredine. Prepričani smo, da bo ta izbira, ki je padla po trezni presoji in po nedvoumnih željah naših volivcev, rodila tudi v naslednjem petletju svoje sadove, ki bodo pripomogli k uspešnemu razvoju naše občine in občanov obeh tu živečih narodnosti. Prepričani smo tudi, da ta izbira vodi h konkretnim izboljšavam pogojev, v katerih živi manjšinski narod in ne nazadnje k boljše-

mu razumevanju med pripadniki italijanskega in slovenskega naroda, ali, z drugimi besedami, k tistemu miroljubnemu sožitju, o katerem je zadnje čase toliko govora.

Vendar pa naša izbira ni padla iz nekih zgolj egoističnih in utilitarističnih namenov. Proučili smo razne možnosti in smo ugotovili, da teoretično ni možna nobena taka rešitev, ki bi popolnoma ločila tukaj živeči prebivalstvo in ju postavila na skrajno protislovnne položaje ter tako povzročila spore in nesoglasja, ki bi se v teku petletne dobe lahko le še poostrili. Tudi ko bi bila taka rešitev mogoča in bi se bili zanj morali odločiti, bi s tem tvegali, da uničimo, kar je bilo v zadnjih petih letih storjenega v duhu napredka in razumevanja.

Zavedamo se tudi, da so zahteve, ki smo jih postavili našim partnerjem, velike in bi jih v vsaki demokratično urejeni družbi ne mogli postaviti. Svoje zahteve smo opravičevali z ozirom na posebne pogoje, v katerih živijo naši občani in s posebno strukturo tukaj živečega prebivalstva. V tem oziru pa smo naleteli na razumevanje in odobravanje, ki je pripomoglo k sestavi take uprave in takega programa, ki odraža željo in voljo večine naših občanov.

ODLOCITEV PO SVOBODNI IZBIRI

Naš namen je torej nadaljevati začeto delo v okviru organske sredinsko-leve uprave, delo, ki so ga naši svetovavci začeli pred petimi leti prav v tej občini in se nadaljuje prav zato, ker se je izkazalo za pozitivno v razvoju naše narodne manjšine. Za tako upravo smo se izjavili že pred tremi meseci in svoje politične volje za levi center nismo nikoli in nikomur skrivali. Kljub temu pa nismo aprioristično izključevali drugačnih rešitev, ampak smo jih upoštevali kot resno alternativo, ki bi postala aktualna v trenutku, ko partnerji, s katerimi obnavljamo danes

(dalje na 3. strani)

PROBLEM TITOVEGA NASLEDSTVA

Jugoslovanski predsednik Tito je pred dnevi v svojem govoru pred aktivom Zveze komunistov v Zagrebu nepričakovano načel vprašanje lastnega nasledstva na najbolj odgovornem in reprezentativnem položaju v državi. Maršal je napovedal, da bo v kratkem odložil več svojih funkcij, da bi se laže posvetil drugim vprašanjem, češ da je na sedanjem položaju že dolgo vrsto let. V tej zvezi je tudi omenil, da je preveč zaposlen s problemi mednarodnega značaja, da bi se lahko polno ukvarjal z notranjimi vprašanji.

Zanimivo je, da je predsednik Tito ob tej priložnosti tudi povedal, kako si predstavlja rešitev krize, ki bo nastala, ko bo odstopil z mesta predsednika republike. Predsedstvo republike naj bi v bodočnosti sestavljalo kolegialni organ, katerega člani naj bi bili zastopniki posameznih republik in pomembnih družbeno-političnih organizacij, med njimi tudi Zveze komunistov Jugoslavije. Za izvedbo tega načrta pa je potrebna sprememba sedanje ustave, zlasti še zato, ker bi moralo novo predsedstvo republike

(dalje na 2. strani)

Okence vedrine med hudournimi oblaki

V sredo zvečer je svet presenetila novica, da so se sirske enote, ki so baje obsegale okrog 200 oklepnih vozil (poročali so celo o 200 tankih sovjetskega izdelka) in okrog 7000 mož, po dveh dneh bojov nenadno spet umaknile iz Jordanije nazaj v Sirijo. Komentarji se strinjajo v presoji, da se je to zgodilo na pritisk Sovjetske zveze, ta pa je s tem pozitivno reagirala na pozive iz Londona in Washingtona (ter Pariza), naj pripravi Sirce, ki so v pogledu orožja in marsičesa odvisni od nje, k umiku. Se prepričljivejši so bili verjetno premiki ameriškega ladjevja in letalstva v vzhodnem Sredozemlju. Sovjetska zveza se je prepričala, da Američani resno mislijo na intervencijo v Jordaniji v prid vladavine kralja Huseina, če bodo Sirci nadaljevali z invazijo in če Huseinova vojska ne bo več sama kos palestinskim gverilcem in sirske enotam.

Vsekakor je bil sovjetski pritisk tako hiter in tako energičen, da Sircem kljub vsemu širokoustenju ni preostalo drugega, kakor da se umaknejo. Treba je priznati, da je Sovjetska zveza s tem otipljivo in očitno pokazala, da ji ni do vojnih zapletljivosti na Bližnjem vzhodu in da bi rajši, da bi se tamkajšnji spor med Izraelci in Arabci rešil politično, za konferenčno mizo.

To je dozdej edini košček vedrine, ki se je pokazal sredi gmote hudournih oblakov na Bližnjem vzhodu, iz katerih že toliko dni švigajo strele. Združene države so lahko ponovno ugotovile, da je Sovjetski zvezi v resnici več do miru kot do vojne, kot stalno trdi njena diplomacija in o čemer so vse doslej obstajali na Zahodu še hudi dvomi.

»NAPISITE VI!«

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Se ne spleča, človek se samo umaže, če odgovarja na tako pisanje.«

So tudi takšni, ki ne upajo ali se jim ne ljubi odgovoriti niti na krivične napade, ki so naperjeni nanje, češ, se ne spleča. Toda to ima za posledico, da ima zadnjo besedo tisti, ki nima prav, in velika večina bravev, ki bo prebrala tako zadnjo besedo, bo dobila vtis, da je pač res, ker si napadeni »ni upal« odgovoriti. S takim vzvišenim zadržanjem do neodgovornega pisanja pa se ne pride daleč. Na tak način sta svoj čas prišla na oblast Mussolini in Hitler. Dostojnim ljudem se ni zdelo vredno, da bi sproti odgovarjali in zavračali pisanje njihovih glasil, češ kaj se homo »mazali« s tem. Potem se je zgodilo, da so morali bežati v tujino ali da so romali v ječo, medtem ko bi bilo v začetku zadostovalo morda nekaj dobrih, temeljito napisanih člankov, da bi bili spamečevali ljudi in prikazali stvari v pravi luči.

Krivicem in zlu se je treba vedno pravočasno upreti; na lažno, zlohотно in neodgovorno, zavajavsko pisanje je treba vedno pravočasno odgovoriti. Toda to ni le dolžnost par čarnikarjev, to je in mora biti skrb in dolžnost vseh zavednih, izobraženih ljudi, ki bi se morali znebiti bojzljivosti in pogumno poseči preko našega tiska v javno življenje našega naroda in države, v kateri živimo, ter ne samo terjati, ampak tudi izkoristiti pravico do svobodnega izražanja lastnega mnenja. Intelektualec, ki si ne upa ali ki ne zna s peresom ali z besedo izraziti svojega mnenja za javnost — ali ki je prelen za to — je prenehal biti intelektualec.

Sovjetska zveza pa je nedvomno s priznanjem — čeprav tihim — vzela na znanje sorazmerno mirno, čeprav odločno ravnanje Združenih držav v vsej tej homatiji. Tudi Združene države so namreč pokazale veliko mero zmernosti in premišljenosti. Čeprav se zavedajo svoje moči in bi jih bila mogla zato zapeljati misel, da bi recimo s padalci posegle v dogodke v Jordaniji in s silo osvobodile več desetih svojih državljanov, ki jih imajo gverilci za talce in ki so ves čas bojov v Jordaniji v smrtni nevarnosti, tega vendarle niso storile. Ne samo iz pomisleka, da bi s tem morda nehote povzročile smrt talcev, ampak gotovo iz želje, da store prej vse, kar je le mogoče, tako za mirno rešitev talcev kot za mirno poravnano nasprotij.

To okence vedrine, ki se je pokazalo, je res majhno in nevarnost je, da ga bodo hudourni oblaki kmalu spet zagraili. A upati je le, da se to ne bo več zgodilo. Verjetno je že preprečilo najhujše, utrdilo zaupanje med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami v obojestransko miroljubnost kljub oportunističnemu izrabljanju raznih lahkih priložnosti, ki se ponujajo enim ali drugim na Bližnjem vzhodu ali drugje, in zagotovilo v položaju na Bližnjem vzhodu preobrat na boljše. Prej ali slej se bodo morale arabske države, predvsem Egipt in Sirija, Libija in Alžirija prepričati, da Sovjetska zveza ni pripravljena iti zanje v vojno ali celo tvegati novo svetovno vojno. A od tega spoznanja pa do ugotovitve, da preostane potem le še pogajanja z Izraelom in s tem mirna poravnava spora, je potem samo nekaj korakov. Morda se bodo arabske države dolgo obotavljale, preden jih bodo napravile. Toda v bistvu je to le vprašanje časa.

Vse to zveni morda preveč optimistično spričo novic, da so zahtevali nekajdnevni boji med Huseinovo vojsko in gverilci ter Sirci okrog 10.000 mrtvih in več ter da je dve tretjini Ammana v razvalinah. Toda upajmo, da so te novice nekoliko pretirane ali da bodo te izgube vsaj služile za dober nauk zanaprej, tako enim kot drugim.

Problem Titovega nasledstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

po Titovem načrtu prevzeti določene pristojnosti, ki so danes priznane zvezni vladi in zveznemu parlamentu. S tako rešitvijo — je dejal Tito — se preprečilo nastajanje konfliktov med rasnimi republikami, bi se zjamčila učinkovitost državne uprave in se hkrati utrjevala enotnost jugoslovanske skupnosti narodov.

Če je predsednik Tito sam načel kočljivo vprašanje svojega nasledstva, pomeni, da je imel za to upravičene razloge. Nedvomno drži, da danes ni v Jugoslaviji človeka, ki bi imel tako velik vpliv in tako veliko predvsem moralno avtoriteto pri vseh narodih in narodnostih, kot jo že desetletja nesporno uživa maršal Tito. Kot človek, ki ima izreden čut za stvarnost, se predsednik Tito gotovo zaveda svojega tako rekoč izjemnega položaja in zlasti kaj ta položaj pomeni za nadaljnji razvoj jugoslovanske stvarnosti. Zato je upravičena skrb, da bi njegov odstop utegnil imeti nevarne in morda tudi usodne posledice na celotno državno in družbeno zgradbo, če se pravočasno ne prikljče k živ-

Novice po svetu

Vrednost jugoslovanskega dinarja na denarnem tržišču v Trstu je spet padla. Menjalnice zamenjavajo 100 starih ali en nov dinar za 40 lir. Tako bi ljudje iz Jugoslavije storili pametno, če bi ne nosili več svojega denarja v Trst, ker izgubi ta pri menjavi 20 odst. vrednosti, kot jo ima doma.

Italijanski stalni predstavnik pri Združenih narodih, veleposlanik Vinci, je ponovno posredoval pri U Thantu, naj bi se svetovna organizacija zavzela pri libijski vladi proti temu, da pleni premoženje in krati pravice italijanskih izseljencev ter jih izganja. Zdi se pa, da se U Thant obotavlja nastopati.

POSVETOVANJA O REFORMAH

Italijanski senat razpravlja te dni o vladnih ukrepih za poživitev gospodarstva. Vanje je vnesel nekaj nebitvenih sprememb. Vlada pa ima posvetovanja s sindikati glede reform, ki jih ti zahtevajo. Med tremi sindikalnimi zvezami je nastala neenotnost, ker zahteva komunistična sindikalna zveza poostreitev boja proti vladi, medtem ko se ostali dve zvezi branita začetni novo splošno ofenzivo proti Colombovi vladi, vedoč kam bi to privedlo italijansko gospodarstvo in s tem tudi trdnost lire. S tem pa bi bile ogrožene tudi dosedanje socialne pridobitve delavstva in upokojenecv.

Trenutno sta najvažnejši vprašanji reforma zdravstvenega zavarovanja in gradnje ljudskih stanovanj.

Pisma uredništvu

KAKŠEN PSEVDONIM?

Kakšen psevdonim naj si vzame g. Benedetič, tržaški pesnik? Saj ga že ima in sicer Benedetič. Tega ima v poeziji in kadar govori v Bazovici, v prozi pa je le Benedetti in tak je tudi v vsakdanjem življenju. Tone Pregelj
Sturje-Ajdovščina

Na žalost je ljudi s »psevdonimi« pri nas zelo veliko in smo o tem v našem listu že večkrat pisali. Zato Vaš dopis pač ni namenjen samo g. Benedetiču, ampak vsem, ki imajo »psevdonime«.

ljenju nekaj, kar bo vsaj približno ustrezalo temu, kar danes za vso Jugoslavijo predstavlja že sama Titova osebnost.

Predsednik Tito meni, da bi ga najbolje nasledil kolegialen organ, kot smo ga v začetku omenili. V tej zvezi je tudi napovedal razpravo in sklepanje v okviru vodstva Zveze komunistov, ki se bo predvideno sestalo že naslednji mesec.

Vprašanje seveda ni enostavno, kajti upoštevati je treba razne dejavnike, med njimi stopnjo, ki so jo posamezni jugoslovanski narodi dosegli na področju samouprave in na področju svoje nacionalne in kulturne zavesti. Ta stopnja pa po našem mnenju ne dovoljuje rešitev, ki bi prišle samo z vrha, temveč zahteva rešitve, ki so predvsem rezultat enakopravnega dogovarjanja med vsemi tistimi institucijami, po katerih prihaja danes do izraza ljudska volja.

Pisma uredništvu**Premalo ali preveč?**

Spoštovano uredništvo

v 808. številki Vašega lista ste objavili članek »Slovenci se premalo zanimamo za zunanjo politiko«. Zdi se mi, da člankar stvari nekoliko posplošuje. Z isto pravico bi lahko dodal ali pa preveč.

Zapisano je med drugim, da mase slovenskih ljudi ostajajo čudno pasivne do svetovnega dogajanja. Dokaz naj bi bila pisma bralcev, ki skoraj sploh ne obravnavajo zunanje političnih vprašanj.

Csekakor mislim, da pisma sama ne morejo biti dokaz. Poglobiti se je treba v sedanje slovenske razmere in zlahka se bo našel dokaz. Da ne razčlenjujemo družbenoslovnih in življenjskih premen v slovenski stvarnosti in hočemo ostati le pri tisku oz. občilih in pismih bralcev: Bralci sprašujejo po tistem, česar v tisku in občilih pogrešajo, po verni sliki svojega življenjskega okolja, po zanimanju za svoja vprašanja, po pobudi za svoje ustvarjanje itd. »Zunanje politike« v listih je več kot preveč in zanimanje naših ljudi do nje more biti in obstajati le kot odnos nas samih, naše skupnosti do tujega sveta.

Manjka torej tisto osnovno poznavanje našega sveta, da lahko naš »povprečen« človek, verjetno se misli naš vsakdanji človek, zavzame stališče do dogajanja v svetu.

Nujno se nam sedaj postavi vprašanje: koliko nas svet pozna in kaj smo naredili, da bi nas poznal? Nismo imeli dovolj vodij, ki bi mu nas mogli uspešno predstavljati, ker niti nas samih, naše raznolikosti niso dojemali in njihovo delovanje in čut se je ravnal po krajevnih razmerah. Temu smo priča še danes.

Koliko tujih držav je čutilo potrebo odpreti si konzulate, kot svoja zastopstva, v slovenski republik, o kateri ponosno trdimo, da je uresničenje naše državnosti?

Bolj nas je zanimala pripadnost svetovnim ideologijam in zvestoba le-tem, kot pa skrb za lastni ugled. Nikdar nismo znali najti srednje

mere med osebnim prepričanjem in skupno narodno zavestjo. Slovensko stvarnost je vsakdo gledal skozi prizmo svojega osebnega prepričanja in narodni zavesti se je odpovedal prej kot ideologiji.

Še danes, po tragičnem obračunu med zadnjo vojno zaradi ideoloških skrajnosti, ko je minilo že toliko let in bi nas morala vse slovenske ljudi enega in drugega prepričanja prevzeti skrb za slovensko prihodnost, še danes nas razdvajajo ideološki nazori. Kar ne moremo dojeti skupne nam nevarnosti, ki razkrajja slovenski značaj, otopeva zdravo miselnost in zavest, odžira mladi rod zvestobi domovini in narodu: zato senzacija, blišč, notranja praznina in nepotešenost. Breb odgovornosti se uvaža, kakor se je prej ideologija, sedaj brezideologija, ki še bolj nevarno načinja naš rod.

Kako široko gledamo ob tem zunanjo politiko in kaj vse zajamemo pod njo, je tukaj samo vprašanje, stvarnost je nasproti temu celotna in

ne delna. Upam si pa še enkrat trditi, da naš »povprečni« človek pozna bolj tujce kot nas same, kar je pri drugih narodih ravno obratno. Naša ozkost je pravzaprav v odnosu do nas samih, prej kot v odnosu do sveta.

V številki poprej ste zapisali v Vašem listu o sv. Hemi, kako nam tujci kradejo zgodovino. Znano je, kako borna so naša znanstvena dela celo o slovenskem jeziku in celo veliki novi slovar piše o »čudoviščih«, da ne navajam izrazoslovja narodopisja, ki sploh še ni v celoti obdelano, in splošno slovenskega izrazja z obrobja narodnega ozemlja, ki sploh ni zapisano.

Lahko bi še naštevati, kako malo poznamo same sebe; potrebno je, da se tega kaj bolj zavedamo in le-tem odpomoremo. J. Šavli

Popolnoma se strinjamo z Vašo ugotovitvijo, da je naša slovenska ozkost pravzaprav bolj v odnosu do nas samih kot v odnosu do sveta. Vendar se nam zdi preveč pesimistično Vaše mnenje, da je »slovenska stvarnost« vsakdo gledal skozi prizmo svojega osebnega prepričanja in da se je narodni zavesti odpovedal prej kot ideologiji. Da niso bili in da nismo vsi taki, je dokaz tudi to Vaše pismo.

Zakaj smo podprli sredinsko levico

(Nadalj. s l. str.)

sodelovanje, ne bi sprejeli naših načelnih programskih točk, na katerih nismo mogli popustiti.

Nismo torej stalni sestavni del levega centra zaradi levega centra, ampak pade naša odločitev vsakokrat posebej, odločitev, ki je podrejena svobodni izbiri, narejeni po upoštevanju demokratičnih načel, soglasno z našimi volivci. Naša odločitev velja za sedanjo mandatno dobo. Nočemo in ne moremo sprejemati obveznosti, ki bi jo časovno presežale.

Obenem pa ostajamo avtonomni glede na odnose do načelnih vprašanj, ki zadevajo našo skupnost v vseh njenih aspektih tako gospodarskih kot socialnih in kulturnih.

UMRL JE VENO PILON

Po kratki bolezni je 23. t. m. umrl v Ajdovščini slikar Venó Pilon. Dan prej je obhajal svoj 74. rojstni dan.

Rojen je bil l. 1896 v Ajdovščini. Studiral je realno v Gorici, potem pa je moral na fronto. Prišel je v rusko ujetništvo, po vojni pa se je boril kot prostovoljec na Koroškem. Po končanih študijah slikarstva v raznih evropskih mestih, med drugim v Florenci, se je nastanil v Parizu, kjer je prebil mnogo let svojega življenja. Prvo razstavo v Ljubljani je priredil l. 1923. Pred leti se je vrnil v domovino in se ustalil v svojem rojstnem kraju. Napisal je zanimivo knjigo spominov. Letos je dobil Prešernovo nagrado.

Bil je ena najuglednejših osebnosti slovenskega slikarstva.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI**VIATICUS**

X.

Prav tako nisem videl niti na Švedskem, niti na Danskem ali Norveškem niti ene tistih grdih »modernih« in »internacionalnih« hiš, ki kvarijo pokrajino na Slovenskem in Tržaškem. Absolutno vse zgradbe, tudi najnovejše, pa naj gre za kmečke ali za delavske, so zgrajene v tradicionalnem, seveda okusno in funkcionalno moderniziranem slogu ter se lepo prilegajo starejšim zgradbam, naselbinam in pokrajini. Kdaj bomo Slovenci tako daleč, da bomo s ponosom in samozavestjo prilagajali lepe stare elemente slovenskih hiš novi funkcionalnosti in estetiki modernih hiš? Na Slovenskem in na našem tržaškem Krasu pa se zdijo ljudje, ki si grade nove hiše, srečni, če so te čim manj v skladu s starim slogom in čim bolj »moderno bahaške« in grde, pa čeprav nepraktične.

Vendar sem imel ves čas občutek, da nekaj pogrešam v švedski pokrajini, kot prej že v danski. Šele čez čas sem se zavedel, da so to cerkve. Nikjer ni videti vzpetine ali hriba s cerkvico na njej, pa tudi drugače so cerkve zelo redko posejane. Le na velike razdalje se

pokaže iznad skupine drevja ali skupine hiš cerkev z značilnim strmim nazobčanim pročeljem, brez zvonika. To pomanjkanje cerkva v pokrajinski sliki dela dansko in še bolj švedsko in tudi norveško pokrajino za slovenske oči nekam prazno, melanholično, kljub pestro pobarvanim hišam, vedremu zelenju listnatih gozdičev in svetlim deblom brez. Tudi gradov ni videti. In tu se šele človek zave, kako čudovita in prikupna je naša slovenska pokrajina in kak sloves bi s svojimi neštetiimi lepimi cerkvicami in gradovi lahko uživala v svetu, če bi jo znali ovrednotiti v lastnih in v tujih očeh, posebno ko bi jo že enkrat očistili vseh grdih novogradenj, ki žrejo polja, in ustvarili višjo gradbeno kulturo.

Ko sem pozneje na Norveškem in Švedskem opazoval turistične avtobuse, ki so vozili ameriške in druge tuje turiste na ogled raznih pokrajinskih zanimivosti, mi je prišlo na misel, kako zanimiva bi mogla biti za ameriške in druge tuje turiste turistična avtobusna vožnja, ki bi jim npr. pokazala verigo dolenskih gradov in tabornih cerkva, ki so služili

v preteklosti za utrdbe proti Turkom. Seveda bi morale biti turistom na razpolago tudi publikacije in prospekti, ki bi jim razložili zgodovinsko funkcijo teh gradov in taborov. To bi bila prvovrstna turistična privlačnost in če bi jo imeli na Švedskem ali na Norveškem, bi jo bili že davno temeljito izkoristili in hkrati seznanili s svojo zgodovino množice tujih obiskovavcev. Slovenci pa ne le, da tega ne znamo, ampak se še niti sami nismo zavedli, kaj imamo in da bi lahko bili ponosni na te priče svoje zgodovine.

Čimdalje smo se vozili proti severu, tembolj se je jasnilo in končno je sonce polno obsijalo mehko valovito pokrajino na obeh straneh, z daleč raztresenimi kmetijami in kravjimi čredami. Tu pa tam se je pasel kak konj. Po sinjem nebu so se še gnali posamezni oblaki in nenadno sem zagledal skozi okno železniškega voza fantastičen prizor. Osamljen oblak se je spustil s trebuhom do zemlje in zadobil obliko velikanskega čisto belega konja. Konjsko glavo, vrat in grivo je bilo popolnoma jasno razločiti, in ta čudna bela pošast se nam je še dolgo kazala v ravninski pokrajini. Postalo mi je jasno, odkod toliko fantastičnih bitij, zlasti zmajev in velikanov v staronordijski mitologiji in folklori.

(Dalje prihodnjič)

Tržaškega

Drago Legiša ponovno župan v Nabrežini

V ponedeljek, 21. t. m., se je ponovno sestel devinsko-nabrežinski občinski svet, da iz svoje srede izvoli novega župana in novi občinski odbor. Ker je pred sejo prišlo do sporazuma med sredinsko-levimi strankami in Skupno slovensko listo, ni bilo tokrat nobenih presenečenj. Že pri prvem glasovanju je bil za župana izvoljen dr. Drago Legiša, kandidat Skupne slovenske liste, ki je bil na čelu občinske uprave že v zadnji mandatni dobi. Zanj je glasovalo osem svetovavcev Krščanske demokracije, dva svetovavca Socialistične stranke in seveda skupina svetovavcev Skupne slovenske liste, torej 13 svetovavcev od skupnih 20, kolikor jih šteje občinski svet.

V občinski odbor so nato bili izvoljeni 4 krščanski demokrati, 1 socialist in 1 svetovavec Skupne slovenske liste (Antek Terčon).

Po izvolitvi se je župan Legiša toplo zahvalil za zaupanje in hkrati v obširnem govoru obrazložil politični in upravni program novega odbora. V tej zvezi je med drugim dejal:

»V svoji politični in upravni dejavnosti se novi odbor v devinsko-nabrežinski občini sklicuje na temeljne smernice, ki označujejo politiko leve sredine v okviru tržaške pokrajine, in se dalje sklicuje na smernice krajevne značaja in na upravni program, ki so bili sporazumno določeni.

Sredinsko-leve politične skupine pozitivno ocenjujejo delovanje, ki ga je v zadnjem petletnem obdobju opravila občinska uprava, katero so prvič sestavljale sredinsko-leve sile. Zato je treba večino, sestavljeno po tem sporazumu, smatrati za neposredno nadaljevanje prejšnje večine.

Glavni cilj tako prejšnje kot sedanje leve sredinske občinske uprave je bil in ostane prizadevanje, da se ustvari in ohrani ozračje polnega razumevanja in dejanskega sodelovanja med italijanskim in slovenskim prebivalstvom v občini Devin-Nabrežina, ob polnem spoštovanju in ob aktivni zaščiti značilnosti obeh komponent prebivalstva, katerega različnost in sočasna prisotnost sta priložnost za bogatitev celotne občinske skupnosti.

Sredinsko leva večina v devinsko-nabrežinski občini čuti dalje obveznost, da štiti

trajno usklajevanje med dejavnostjo občinske uprave, drugih ustanov ter krajevnih organizmov in med zahtevami ljudskih množic, zlasti delavskih; čuti nadalje obveznost, da pospešuje vedno večjo soudeležbo občanov pri izbiri glavnih razvojnih smernic krajevne skupnosti; da zagotovi vključevanje devinsko-nabrežinske občine v proces gospodarskega in družbenega razvoja, ki je v teku na področju tržaške pokrajine in na širšem področju Trsta in Tržiča, v okviru katerega devinsko-nabrežinska občina prevzema vlogo zelo važnega sklepnega člena.

Občinska uprava leve sredine se na osnovi teh predpostavk obvezuje, da bo stalno omogočala dialog med občinskimi upravitelji, občani, družbenimi in sindikalnimi silami ter kulturnimi skupinami. Sklicujoč se dalje na te predpostavke bo sredinsko-leva večina, ki je politično samozadostna, zavzemala v občinskem svetu stališče konstruktivne konfrontacije in dialoga z občinskimi

Naš predstavnik posredoval v Rimu

Dne 24. t. m. se je sestel Izvršni odbor Slovenske skupnosti in razpravljal o trenutnem političnem položaju zlasti v zvezi z obnavljanjem občinskih in pokrajinskih uprav. Izvršni odbor je z zadovoljstvom vzel na znanje zlasti dejstvo, da je bil v Nabrežini ponovno izvoljen slovenski župan, kar je jamstvo, da se bo nadaljevalo s prizadevanji za pravično reševanje odprtih manjšinskih vprašanj in hkrati za ustvarjanje ozračja razumevanja in sodelovanja med italijanskim in slovenskim prebivalstvom.

Na seji je izvršni odbor vzel tudi na znanje korake, ki jih je napravil te dni v Rimu deželni svetovavec Stoka glede deželne zakonskega osnutka, ki uvaja v deželno zakonodajo izrecno imenovanje slovenske manjšine. Stoka je izvršnemu odboru podrobneje poročal o svojih posegih pri predsedstvu rimske vlade, kjer je utemeljeval nujnost sprejetja omenjenega zakonskega osnutka in obenem prikazal odgovornim oblastem ostalo problematiko slovenske narodne skupnosti.

Stoka je interveniral na pristojnih mestih tudi glede zakonskega osnutka Sloven-

opozicionalnimi skupinami, od katerih pričakuje, da bodo stvarno sodelovale pri reševanju krajevnih vprašanj in katerim priznava nenadomestljivo vlogo vzpodbujanja in nadziranja, kar je prvi pogoj za korektno razvijanje demokratičnega družbenega življenja.

Prosek

SOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo državne srednje šole »Fran Levstik« na Proseku z oddeljenimi razredi v Svetem Križu sporoča, da bo začetna šolska maša dne 1. oktobra ob 8,30 v cerkvi na Proseku.

Za dijake iz Svetega Križa bo šolska maša v cerkvi v Svetem Križu dne 1. oktobra ob 9. uri. Po maši se bodo dijaki in dijakinje zbrali v razredih, kjer jim bodo dali razredniki začetna navodila.

PRISRČNA VOŠČILA

Dr. Emidiju Susiču in njegovi ženi Lučki se je rodila hčerka, ki sta ji dala lepo slovensko ime Breda. Srečnima staršema prijatelji priskrbeno čestitajo, mali Bredici pa želijo mnogo veselja in sreče v življenju.

Voščilom se pridružujeta tudi uredništvo in uprava N.I.

Zahteva po sklicanju obč. sveta v Dolini

Na prvi seji novega občinskega sveta dne 12. avgusta je župan Dušan Lovriha sporočil novico o znanem poizvedovanju policistov o politični usmerjenosti nekaterih občanov ter v zvezi s tem zagotovil, da bo občinski svet imel kmalu možnost soglasno obsoditi omenjeno dejanje. Zanašajoč se na to zagotovilo, so svetovalci Slovenske skupnosti pričakovali sklicanje občinskega sveta, ne pa očitek, da nočejo obsoditi vmešavanja policije.

Zaradi tega so svetovavci Slov. skupnosti poslali županu pismo s sledečo vsebino:

»Glede na dejstvo, da je potekel že lep čas od umestitve novega občinskega sveta in odbora in da so nekateri pereči problemi,

ki živo zadevajo tukajšnje prebivalstvo in Slovence še posebej, neodložljivi, podpisani svetovalci Bernard Zulian, Glavko Petaros, Emil Zobec, Alojz Tul zahtevamo, da se čimprej skliče občinski svet, ki naj izglasuje protest proti nedopustnemu policijskemu poizvedovanju o politični pripadnosti mladencev, ki se želijo zaposliti v industriji Grandi Motori, in proti vsem pritiskom velekapitalističnih krogov, ki se takih in drugih sredstev poslužujejo v škodo naših ljudi

Podpisani odločno protestiramo proti omenjeni diskriminaciji, vendar smatramo, da je v tem trenutku nujno potreben predvsem enoten protest v okviru občinskega sveta, če hočemo, da bo tudi najbolj učinkovit.»

ske skupnosti, ki ga je deželni svet izglasoval lani in ga poslal parlamentu v dokončno izglasovanje. Gre za zakonski predlog državne zakona o kazenskih določilih v prid zaščite narodnostnih manjšin, ki ga je deželni svet že dvakrat izglasoval.

Sedaj je omenjeni zakonski predlog deželne vlade Furlanije - Julijske krajine prišel v senat, kjer je bil dodeljen drugi pristojni komisiji pod št. 878. Poročevalec zakonskega osnutka je sen. Bardi. Za osnutek se je že izrekla tudi 1. komisija (ustavni posli), ki je dala svoje pozitivno mnenje o zakonskem osnutku. Sve kaže, da si bo torej zakonski predlog le utrl pot v senatu in v poslanski zbornici, kar bi nedvomno bil uspeh za vso slovensko narodno skupnost.

— o —

STOKOV ZAKON PONOVO ODOBREN

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je na izredni seji, ki je bila v petek, 18. t.m., z veliko večino glasov ponovno odobril znani zakonski predlog svetovavca Slov. skupnosti, dr. Draga Stoka, po katerem se v deželni zakonodaji sme uporabljati izraz »slovenska narodna manjšina«, čemur se je doslej vztrajno protivila osrednja rimska vlada. Ta je, kot znano, zakonski predlog pred kratkim zavrnila, tako da je moral o njem ponovno razpravljati deželni svet. Za Stokov predlog so glasovale vse svetovalske skupine, razen misovcev in liberalcev.

Ob tej priložnosti se je predsednik deželne vlade Berzanti tudi obvezal, da bo sam posredoval pri predsedstvu rimske vlade, naj zakonski predlog vzame na znanje brez pridržkov. Ta ponedeljek je Berzanti res bil v Rimu, kjer je na predsedstvu vlade obravnaval vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji. Imel je nadalje razgovore na prosvetnem ministrstvu, kjer je tudi posredoval za rešitev problemov slovenskega šolstva v Italiji.

SPOMINSKA SLOVESNOST ZA BEVKOM

V petek zvečer so se zbrali goriški Slovenci v »Gregorčičevi dvorani«, da se poklonijo spominu svojega rojaka, pisatelja Franceta Bevka, ki je prejšnji dan nenadoma umrl. Skoro v zadnjem trenutku, ker je pač bilo prej skoraj nemogoče, so slovenski lepaki po mestnih ulicah sporočali žalostno novico in vabili na spominsko slovesnost.

Potekala je prav ganljivo v popolnoma nartpani dvorani. Najprej je spregovoril pod veliko Bevkovo sliko, ovito s črnim trakom, zastopnik podmatajurskih Slovencev dr. Černo, ki je poudarjal Bevkove zasluge v boju za doseg pravic naše najbolj zahodne slovenske narodne meje.

Po teh besedah je Bogdana Bratuževa, članica Slovenskega gledališča, brala odlomek iz romana »Vihar«.

Časnikar in Bevkov sotrp in v taboriščih g. lvo Marinčič je nato govoril o Bevkovem delu in trpljenju v taboriščih in v gozdovih za svoje ljudstvo, zlasti za mladino.

Igralec Lukeš je za njim prečital pretresljivo zadnjo pridigo kaplana Čedermaca.

Sledil je ganljiv spominski govor Bevkovega ožjega prijatelja profesorja Bednarika iz zgodnjih mladostnih let. Povezal je osebne doživljanje z njim v goriški povojni preporodni dobi v sliko, ki je živo prikazala Bevka kot človeka-umetnika in ustvarjalca, opisovavca trpečega lika primorskega gloveka med obema vojnoma.

Zadnji je govoril še Boris Race iz Trsta, ki je pokazal tudi na Bevkovo politično delo v boju proti fašizmu. Besede vseh štirih govornikov niso izvenele v prazno, marveč so segle v srca vseh navzočih, ki so odhajali s slovesnosti in trpkih, a vendar svetlih spominih na svojega velikega rojaka.

SOLSKO OBVESTILO

Dijaki in dijakinja slovenskega državnega učiteljskega in gimnazije - liceja v Gorici bodo imeli v četrtek 1. oktobra začetek novega šolskega leta s sveto mašo. Zberejo naj se ob deveti uri v šolskih prostorih, nakar bodo odšli pod vodstvom profesorjev v cerkev.

Občinska seja in športni teden v Števerjanu

Včeraj zvečer je bila sklicana prva delovna seja števerjanskega občinskega sveta. Občinski možje so imeli na sporedu razpravo o devetih točkah: izvolitev občinske volivne komisije in odbora občinske podporne ustanove; odobritev obračuna 1969; najem posojila za kritje istega, proračuna za prihodnje leto; dodelitev uslužbenca za vodovod; ureditev telefona na Bukovju; zaključek del na jazbinskem pokopališču in imenik občinskih revežev.

Zanimanje za sejo je bilo med občinarji precejšnje, ker še vedno niso potihnile govorice o nasprotjih dveh skupin v večini občinskega sveta. Vsi domačini pa upajo, da bodo prav kmalu poravnana vsa malenkostna nasprotstva in bodo vsi odborniki in svetovalci krepko poprijeli za delo v prid vseh občinarjev brez izjeme.

oOo

Števerjansko športno združenje »Brda« je letos od 9. do 20. septembra organiziralo II. športni teden za atlete, ki so bili rojeni ali bivajo v Števerjanu. Taki športni tedni pomenijo v Števerjanu »oranje ledine«, saj je doslej veljalo v naši vasi mnenje, da je

V nedeljo dopoldne se je zbralo v Novi Gorici nad petnajst tisoč ljudi, da pospremijo na zadnji poti svojega rojaka, pisatelja in boritelja za njih pravice Franceta Bevka.

Njegovo truplo je ležalo med številnimi venci v veži občinske palače že od sobote zvečer. Na tisoče in tisoče ljudi je šlo mimo katafalka in je še zadnjič uprlo oči v dobrodušen obraz umrlega.

Točno ob enajsti uri so dvignili krsto in jo položili na topovsko lafeto. Oboroženi vojaški četi sta izkazali častni pozdrav. V sončni dopoldan in v grobno tišino tisočere množice je zadonela presunljiva melodija Gallusove žalostinke »Eccia quomodo moritur iustus...« (Glej, kako umira pravični...)

Nato se je od pokojnika prvi poslovil predsednik SZDL iz Nove Gorice Milo Vižintin. »V gasu največjih preizkušenj«, je dejal, »je Bevk ostal z nami in delil vse trpljenje in bolečino«.

Po drugi žalostinki je govoril poslovilne besede v imenu tržaških in goriških Slovencev pesnik Filibert Benedetič. »Naj ti domača zemlja ob mrmranju soške vode lajša večni počitek,« je zaključil svoje slovo.

Pozdrave iz Čedermačeve dežele pa je prinesel Izidor Predan, ki je v domačem narečju končal z besedami: »...Ti parsjegamo, da bomo šli ravno po poti, ki si nam jo pokazal.«

Poslovilne govore je zaključila mlada pionirka s prisrčnimi besedami mladine. Po zadnjem petju se je razvil mogočen pogrebni spreved s številnimi prapori, venci in blazinami z navšnjiimi Bevku podeljenimi odlikovanji. Prišli so tudi šolarčki iz Zakojce, zastopniki javnih ustanov in društev z obeh strani meje. Za krsto so sorodniki podpirali strto pokojnikovo vdovo Davorino. Pred lafeto s krsto je strumno korakalo vojaš-

šport nekaj nesmiselnega in nepotrebnege. Igre so pa dokazale, da se mladina rada udeležuje, tekmuje in prisostvuje takim igram. Udeležba je bila velika tako s strani tekmujočih, kakor tudi gledavcev.

Po zaključni štafeti sta zmagovalce nagrajevala predstavnik društva Mirko Humar in župan Stanislav Klanjšček. Nato je sledil v veliki župnijski dvorani še kulturni spored z nastopoma ansambla »Lojzeta Hledeta« in »Fantov iz Britofa«. Vso prireditev je vodil in napovedoval Marjan Terpin, predstavnik športnega združenja.

Pokale in kolajne so darovali: CONI, Turistična ustanova, goriška pokrajina, Zveza slovenske katoliške prosvete, društvo »Sedej« in športno združenje »Brda«.

Mladinci in tudi starejši člani so se pomerili v namiznem tenisu, odbojki, nogometu, v balincanju ali »tučenju«. Posebno zanimiva je bila večerna kolesarska tekma na progi Bukovje - Dvor za naraščajnike in na progi Bukovje - Trg svobode za mladince. Sledilo je streljanje za naraščajnike, starejše in za dekleta. Na koncu sta se pomerili v nočni moški štafeti fantje z Britofa in z Dolenjega konca. Zmagala je prva štafeta.

Iz Goriške

Bevkova zadnja pot

vojaška godba pa je na skoro poldruugo uro trajajoči poti do solkanskega pokopališča udarjala zvoke turobnih žalostink. Na tisoče ljudi je stalo ob cesti, na solkanskem trgu se je pa kar trla nepregledna množica, ki ni mogla priti do pokopališča.

Tu je častna četa izstrelila tri salve, vojaška godba je spet zaigrala, pevci iz Ajdovščine so zapeli »Oj Doberdob«. H grobu je stopil dr. Vilfan, ki je v vznesenem govoru prikazal Bevkovo pisateljsko in politično pot, po kateri je hodil »niti malo doktrinarren, ampak vedno notranje svoboden.«

Po govoru so pevci zapeli še »Vzemi zemlja« in godba je zaigrala zadnji pozdrav nje-mu, ki leži na pokopališču svetega Roka pod Skalnico, tam kjer so tolminski puntarji prelili prvo kri za svobodo.

PEVSKE TEKME V GORICI

V soboto zvečer so se zaključile devete mednarodne pevske tekme v Gorici z razdelitvijo zasluženih nagrad. Velika telovadna dvorana je bila do kraja natrpana. Poleg nadškofa Cocolina in župana Martine so bili navzoči številni predstavniki javnih in kulturnih ustanov. Organizatorji pevskega društva »Seghizzi« so se res potrudili, da je vse teklo po določenem sporedu.

Napovedovalec Agati — imel je še nekoliko težav s slovanskimi besedami, ker še niso poskrbeli tudi za slovenskega napovedovalca — je v obratni vrsti navajal štiri zборе zmagovalce v vsaki skupini folklornega petja. Prve tri nagrade za mešani, ženski in moški zbor so res zaslužno prejeli pevci in pevke zbora »Georghy Kirov« iz Sofije. Dosegel je tudi prvo nagrado za mešane zборе v polifoniji. S štirimi prvimi nagradami so Bolgari odnesli prvenstvo na tekmah vseh devetih let. Odlikovali so se tudi pevci zbora »Technik« iz Bratislave in »Harfa« iz Varšave, ki so prišli na drugo mesto. Tretje mesto v mešanih folklornih zborih so zasedli Grki korintskega zbora »Horodia Korinthoy«.

V sekciji ženskih zborov je prvi »Janaček« iz Jablonca na Češkem, pri moških zborih pa postavni fantje »Männerchor Millstättersee«.

Priznanje je prejel tudi Vrabčev »Jacobus Gallus«, ki je prišel samo za eno desetinko točke za Grki na četrto mesto mešanih zborov.

Izmed drugih domačih slovenskih pevskih zborov sta bila s priznanjem omenjena »Vasilij Mirk« s Proseka in »Mirko Filej« iz Gorice, ki sta na 6. in 7. mestu med moškimi zbori.

Pred razdelitvijo nagrad je govoril še župan Martina, ki je poudaril pomen tega kulturnega srečanja v Gorici, ki je vedno trdnjši most med Vzhodom in Zahodom.

Po razdelitvi nagrad in priznanj je nastopilo devet prvih odlikovanih zborov. Zastavo so zopet odnesli Bolgari, posebno z zadnjo kipečo poslovilno pesmijo, izrecno namenjeno vsem zborom, ki bodo prav gotovo prišli še k desetemu pevskega kulturnemu srečanju v Gorico prihodnje leto.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Grenke pesmi o kmetih (Tone Kuntner: »Lesnika«)

Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala pred kratkim pesniško zbirko štajerskega pesnika Toneta Kuntnerja »Lesnika«. Zbirka je vzbudila pozornost zaradi iskrenosti, ki preveva te Kuntnerjeve pesmi, pa tudi zaradi pesnikove talentiranosti.

Ime Toneta Kuntnerja že prej ni bilo znano, saj je objavljaj svoje pesmi v raznih revijah in pritegnil z njihovo tematiko pozornost kritikov in javnosti. Kuntnerja bi lahko

imenovali pesnika štajerskih kmetov, ali še točneje, propadanja štajerskih kmetov. Sam kmečki sin iz vzhodne Štajerske, ki je ostala do zdaj izrazito agrarna dežela in spada, kot znano, med gospodarsko najbolj nerazvite in najrevnejše slovenske pokrajine, pozna Kuntner življenje štajerskih kmetov do dna. Značilen je motto njegove zbirke, to je uvodna pesem »Resnica«:

Joj, če si lačen,
si čisto drugačen
in čisto drugače
gledaš na svet.

V drugi pesmi, z naslovom »Stori čudež«, se naslanja na tradicionalno romarsko pobožnost vzhodnih tajercev, ki radi romajo k starodavni cerkvi Marija Snežna, in poje:

Stori čudež, Marija Snežna,
stori čudež
in mi daj pesem,
pesem, ki bo žalost pregnala,
pesem, ki bo dajala vero
Stori čudež, Marija Snežna,
in mi daj glas svojega zvona,
da me bojo slišali po teh bregačah.
Da me bojo slišali
vsi
po teh bregačah pozabljeni,
po teh bregačah zapušteni,
po teh bregačah na zemljo priklenjeni.

Čudovito je, kako zna Tone Kuntner v pesmih izraziti socialno resničnost kmečke tragedije. Iz njegovih verzov jo lahko razberemo bolj živo kot iz dolgih socioloških razprav: resničnost propadajočih kmetov, ker so mlajši odšli v tovarne ali po svetu, naveličani ubadanja z revščino; resničnost zapuščenih očetov in mater, ki so ostali doma in nimajo več moči, da bi sami obdelovali zemljo; resničnost države, ki jemlje kmetom zemljo, nato pa jo pusti neobdelano,

da raste na njej osat; resničnost izseljencev, ki se vračajo domov na obisk, pa spet odhajajo, kakor lastovke. Taka resničnost odseva iz pesmi o kmetu, ki je prodal hišo in zemljo:

Udaril si,
kot da si kravo prodal,
in vem, saj ne boš priznal,
bilo ti je strašno hudo pri srcu.
Naš dom je bil lep,
pod hribom, med jablanami,
in naša pšenica je bila lepa.
Takrat si nam rekel:
da vam bo lepše, otroci.
Okoli okoli je cvetel osat.
Zdaj vem: nisi se bal socializma,
bal si se vetra z državnih njiv.

In še hujska kmečka tragika diha iz pesmi »Balada«:

Vsi so od hiše.
Ostala sva sama.
Ata in mama.
Ostala sva sama.
Bog, kaj bo z nama,
bog, kaj bo z nama.

Kuntnerjeva lirika pa je ponekod tudi nežno erotična, razpoloženska in razmišljajoča. Nežno erotično razpoloženje najdemo na primer v pesmi s preprostim naslovom »Pesem«:

Naj se razcvetijo fajgli rdeči,
naj se razcvetijo,
naj sploh ne bo nobenih besed
za dejanje ljubezni,
naj bo ljubezen
nepremagljiva.
Naj bo milina v njenem telesu,
naj bo lepota v njeni hoji,
naj bo dražljivost v njenih gibih,
naj bodo njene prsi vabljive.
Naj bodo,
naj bodo oči poželjive,
naj se razpoči srce hrepeneče,
naj se razpoči.

Ta pesniška zbirka Toneta Kuntnerja spada med pomembne dogodke sodobnega slovenskega pesništva in bo trajno ohranila svojo vrednost. Zelo lepe risbe je prispeval k njej Ivo Šubic.

RAZPIS ABONMAJA SLOVENSKEGA GLEDALISCA V TRSTU ZA SEZONO 1970-71

Repertoar za abonente:

1. Lev Nikolajevič Tolstoj: MOČ TEME
2. Ludvig Holberg: JEPPE S HRIBA
3. Dominik Smole: ANTIGONA
4. Vitaliano Brancati: RAFFAELE
5. SLOVENSKA NOVOST
6. GOSTOVANJE SNG IZ LJUBLJANE
7. GOSTOVANJE SNG IZ MARIBORA

Abonmaje vpisujemo vsak dan, razen ob praznikih in v ponedeljskih dopoldne, v Tržaški knjigarni, Ul. S. Francesco 29, tel. 61-792 od 8. do 12.30 in od 15.30 do 19. Plačljivi so v treh obrokih do 1. februarja 1971.

Abonmaje nabirajo v sledečih krajih:

SLOVENSKA PROSVETA, ul. Donizetti 3 (v večernih urah)

SLOMŠKOV DOM V BAZOVICI (v večernih urah)

ZUPNIŠČE NA KATINARI (v večernih urah)
FINŽGARJEV DOM NA OPČINAH (v večernih urah)

ZUPNIŠČE V BORŠTU (v večernih urah).

Abonmaje za SG nabirajo tudi prosvetna društva in SPZ.

Poverjeniki prosvetnih društev bodo obiskovali svoje člane in prijatelje na domu, interesenti pa lahko naročijo abonma tudi na sedežu društva ali pri poverjeli osebi:

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA, Ul. Gepa 9, tel. 31-119, vsak dan v uradnih urah;

PD IVAN CANKAR, Sv. Jakob, na sedežu v Ul. Montecchi 6 pri Mariu Magajni;

PD ŠKEDENJ, pri predsedniku Angelu Žerjalu;

PD VALENTIN VODNIK, Dolina, v ponedeljek in četrtek v večernih urah na sedežu ter pri Vojku Kocjančiču;

PD FRANCE PREŠEREN, Boljunec, pri Slaci Slavec;

PD SLOVENEK, Boršt, pri Stevu Kosmaču;

PD SLAVEC, Ricmanje, pri Zdenku Hrvatiču;

PD LONJER - KATINARA, pri Sergiju Pečarju;

PD LIPA, Bazovica, pri Stanku Vodopivcu;

PD SLOVAN, Padriče, v ponedeljek in četrtek v večernih urah v prosvetnem domu ter pri Rafaelu Grgiču;

PD PRIMOREC, Trebče, pri Marčelu Kralju;

SPD TABOR, Opčine, pri Viktorju Sosiču;

PD KRAŠKI DOM, Repentabor, v Repnu Milko Križman št. 34, na Repentabru pri Emilu Guštinu št. 29;

SPD PROSEK - KONTOVEL, v večernih urah na sedežu doma Alberta Sirka in pri Vojku Devetaku;

SPD IGO GRUDEN, Nabrežina, v ponedeljek in četrtek od 20.30 do 21. ure v prostori Glasbene matice na trgu ter pri Bojanu Brezigarju.

Osma in deveta številka „SODOBNOSTI“

Nova, osma in deveta številka revije »Sodobnost« prinaša na uvodnem mestu ciklus pesmi Lojzeta Krakarja. Kot je rečeno v kratkem uvodu, bo Krakar še letos izdal pri Državni založbi Slovenije in pri Mladinski knjigi dve svoji pesniški zbirki. Pri Mladinski knjigi bodo izšle njegove satirične pesmi in del teh pesmi prinaša zdaj »Sodobnost«. Del pa jih je objavila že prej. V njih se poroga Krakar včasih iz samega sebe, včasih iz razmer, včasih pa iz pesništva, ki je oblastnikom vedno sumljivo, če ne celo prevratno, kot prikazuje na primer v pesmi »Pesnik pred sodiščem«. Njegova satira je duhovita in domiselna, pa tudi aktualna. Kot primer naj navedemo kratko pesem »Stvari«:

Najbolj preproste stvari so čevlji,
dežniki, bolezen, ključavnica pri omari
in cvetna nedelja. Bolj zamotane
so tiste s cvetličnimi izreki, cekaji,
slovenskim vprašanjem, hčerinih fantom
in stranišnim inštalaterjem. Povsem pa
ne razumem,

zakaj bo umrl moj prijatelj bolj srečno
v Renaultu kot v Skodi, zakaj je nesreča
imeti na Slovenskem doktorat in zakaj si
delimo čine še v velikosti osmrtnic.

Satirične vsebine, na račun klavirne vsakdanjosti življenja, je tudi odlomek iz romana Jo-

žeta Snoja »Negativ Gojka Mrča«. Življenje, ki ga prikazuje, je mračno, zbirokratizirano, skrupano iz fraz, malenkostno in sitno. Iz Snojevega pisanja pa je čutiti protest in bolečino. Tomaž Šalamun je objavil sedem pesmi, v katerih je opaziti odmik od čistega reizma, Ciril Zlobec pa odlomek iz romana »Moj brat svetnik«. Pesmi objavljajo še Jože Jež in Janez Ovsec. Boro Kostanek je prispeval daljši odlomek iz nekega svojega pripovednega dela pod naslovom »Slačenje«. Nov sodelavec revije Albin Šivic, ki je objavil nekake dnevniške zapiske pod naslovom »Požar na Prisoju«. Njegov slog je moderen, vsebina pa aktualna in zanimiva, nanašajoča se na sodobno stvarnost.

Izmed ostale vsebine je predvsem omeniti razpravo Franceta Klopčiča »Lenin in mali narodi«, ki se ukvarja z vprašanjem, kako so reševali nacionalno vprašanje v Sovjetski zvezi, in esej Janka Lavrina o anarhistu in nekdanjem panslavistu Bakuninu, iz katerega spoznamo, da je bil ta precej neuravnovešena, zanesenjaška osebnost. Zelo aktualno je »Pismo uredništvu« Lojzeta Krakarja o neverjetnem zapostavljanju slovenščine pri radijskih oddajah za jugoslovanske delavce v Nemčiji s strani urednikov srbohrvaških oziroma »jugoslovanskih« oddaj. Poleg tega prinaša ta številka »Sodobnosti« nekaj prevodov iz knjižnih ocen. Na splošno je zelo dobra.

Sodobno kmetijstvo

Priprava za trgatvev

Pred trgatvijo velja posvetiti vso pozornost pripravi vinske posode, to je sodom, brentam, kadem, a tudi cevem, stiskalnicam in mlinom. Le v dobri vinski posodi lahko hranimo mošt ali vino zdravo. Mošt vsebuje kisline, vino pa alkohol, ki hitro izsušijo tuje vonje in priokuse. Nepravilno spravljen sod dobi vonj po praznini ali tudi plesnobi. Pri novih hrastovih sodih pa se vino ali mošt navzame vonja po hrastovini, izluži še čreslovino in dobi neprijetno trpek priokus.

Še pred posodo in orodjem počistimo klet in stene prebelimo. Koristno je tudi prostor razkužiti z žveplanjem. Klet zapremo čez noč, tako da žveplov dvokis klet temeljito razkuži, drugi dan pa klet prezračimo.

CISCENJE SODOV

Posebno je treba paziti na sode, v katerih je bilo prej bolno vino ali vino z napako. Les je namreč porozen in bakterije se zajedajo v les sode in okužijo novo vino. Take sode moramo pred uporabo temeljito očistiti.

Sod z zadahom po zatohlem popravimo tako, da damo v sod živo apno in na vsak kg živega apna še deset litrov vode. Sod vrtimo na vse strani, da se stene dobro pomijejo. Apno odstranimo z razredčeno solno ali žvepleno kislino, nakar sod dobro izperemo. Namesto apna lahko vzamemo tudi kalijev permanganat, ki smo mu dodali žveplene kisline (2 odst.). Sod dobro operemo z lugom in čisto vodo.

PLESEN V SODIH

Plesen povzroča mnogo skrbi, ker hitro pokvari vino. Sod plesni, če ga pustimo odprtega na vlažnem kraju. Razlikujemo več plesnob. Sivo plesen je razmeroma lahko odstraniti, teže je črno, rumeno ali zeleno, ki se zajeda globlje v sod. Najbolje je ostrugati plast lesa in tako odstraniti plesen. Doga lahko tudi ožgemo od znotraj. Pred uporabo moramo sod oviniti. Plesnobo odstranjujejo nekateri s premazom vazelinskega ali oljčnega olja, ki prevzame duha po plesni. Sod najprej pomijemo in premažemo z oljem po celi površini. Sod pustimo stati nekaj dni in ga nato pomijemo z vročim lugom in speremo z vodo. Ostanki olja so vinu zelo škodljivi.

Plesniv sod lahko očistimo tudi s kalijevim permanganatom. Na 10 litrov vode damo 5 gr kalijevega permanganata in malo žveplene kisline. Sod nato dobro operemo in žveplamo.

DUH PO GNILOBI

Če ima sod duha po gnilobi, mu zamenjamo gnile doge. V kolikor se pojavlja gniloba na površini lesa, lahko les odstrugamo, sicer sod izločimo.

Sode, v katerih je bilo bolno vino, temeljito operemo in razkužimo z 1-odstotno raztopino kalijevega hipermangana. Sod speremo in žveplamo.

RAZBARVANJE SODOV

Če hočemo uporabiti sod od rdečega vina za belo vino, moramo prej odstraniti barvo. Sod razbarvamo tako, da ga pomijemo z vročo vodo, ki smo ji dodali sode (2

kg na 10 litrov) ali živega apna. Sod zapremo in vrtimo, da se dobro očisti, nakar pustimo stati nekaj ur, zatem spiramo sod s 3-odstotno raztopino žveplene kisline. Sod splakujemo s čisto vodo, dokler ne priteče brezbarvna. Lahko uporabljamo tudi solno kislino (1/1 kisline). V tem primeru dodamo 10 litrov vrele vode na hl prostornine. Sod nato speremo z raztopino sode in čiste vode.

RAVNANJE Z NOVIM SODOM

Nov sod moramo pred uporabo oviniti. Nov sod najprej napolnimo z mrzlo vodo in pustimo nekaj dni, da se les namoči in delno otopi lahko topljive snovi. Vodo izlijemo in nato sod zaparimo. Lahko se poslužimo tudi žganjarskega kotla, iz katerega napeljemo paro v sod. Paro dovajamo na dnu sode skozi pilko. Sod obrnemo navzdol, da je gornja odprtina na dnu. Para gre pod pritiskom globoko v les in raztaplja nezahelene lesne snovi. Para se ohladi in kot voda z raztopljenimi snovmi odteka na dno sode. Sod izparevamo, dokler ne postane les topel, vendar ne pod velikim pritiskom. Izparjen sod izplaknemo nekajkrat s hladno vodo in nato še enkrat izperemo z 2-odstotno toplo raztopino sode ali nevtralnimi praškom. Izplaknemo z mrzlo vodo, nato še z raztopino žveplene kisline. Kisline moramo vlivati v vodo zelo počasi, da nam ne prsne v obraz. Uporabljamo navadno 100 g koncentrirane žveplene kisline na 100 l vode. Po nekaj dneh sod temeljito izplaknemo s hladno vodo. Dobro je nato sod sprati z zakuhanim vročim vinom, da se vsaj malo navzame vinskega duha, nakar sod pomijemo s hladno vodo. V novem sodu je priporočljivo držati za enkrat samo mošt, ki ga

je treba po vrenju pretočiti v star ovinjen sod, da ne bi vino dobilo okusa po pustobi. Tak sod nato napolnimo z drugim vinom. Komaj nato bo sod vsaj za silo primeren za daljše držanje vina.

CISCENJE OSTALE VINSKE POSODE

Vse orodje in posodo temeljito odrgnemo, najprej na suho, nato z vodo. Železne dele premažemo z emajl lakom, odpornim za kisline. Cevi, po katerih se pretaka vino, moramo temeljito pomiti pred uporabo. Vlažne cevi rade plesnijo in mošt se navzame pokvarjenega in plesnivega okusa. Ni dovolj, da plesnivo cev le splaknemo z vodo, na jekleno žico privežemo krtačo za čiščenje steklenic in cev temeljito speremo in odrgnemo s krtačo.

Posode za trgatvev ne smemo med letom uporabljati v druge namene, npr. za škropivo ali kaj podobnega.

Pri izbiri sode pazimo, da si preskrbimo malo večji sod za vrenje, a po vrenju vino pretočimo v manjši sod, ki mora biti vedno poln.

— o —

STUDIJSKO POTOVANJE ZA ŽIVINOREJCE TRZASKE POKRAJINE

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu pripravlja v prvi polovici meseca oktobra (verjetno 7., 8., in 10.) študijsko potovanje, ki je namenjeno živinorejcem pokrajine.

Predviden je ogled živinorejskih obratov v pokrajinah Cremona, Piacenza, Parma, Modena in jesenskega sejma v Veroni.

Kot je navada, bo nadzorništvo krilo stroške za prevoz in prenočitev. Za hrano bodo poskrbeli udeleženci sami.

Prijave se sprejemajo v živinorejskem uradu tukajšnjega nadzorništva do zasedbe razpoložljivih mest (40).

Naknadno, ko bodo znane vse podrobnosti, bo nadzorništvo sporočilo vsem udeležencem program potovanja s točnimi datumi in urnikom.

Iz Gorice

Izlet na Jalovec

Goriški slovenski planinci so imeli v nedeljo 13. t. m. prav lep vzpon na Jalovec (2643 metrov), Lansko leto Jalovec ni hotel sprejeti goriških planincev zaradi slabega vremena. Letos pa se jim je zasmejala sreča. Jalovec, ki ga je Lovšin označil z besedami: »Če je Triglav očak, potem je Jalovec fant od fare med Julijskimi vrhovi,« jih je sprejel v goste ves nasmejan in v soncu.

Naši planinci so odpovali v soboto 12. t. m. popoldne z lastnimi sredstvi po lepi trentarski dolini na Vršič. Od tam so jo mahnili peš po transversalni poti do zavešišča »pod Špičkom« (2050 m), ki je že bilo natrpano planincev. V zgodnjih jutranjih urah se je nebo zjasnilo, da smo se po dveh in pol urah trde hoje in plezanja v skali, nad prepadi in po grebenu, povzpeli na vrh Jalovca.

Trud je bil poplačan z lepim razgledom. Na vrhu smo se srečali in spoznali s planinci in člani reševalne gorske skupine Planinskega društva Jesenice in še s planinci iz Ljubljane, Mojstrane, Škofje Loke in Kranja, pa tudi z avstrijskimi planinci. Edino na vrhovih je pravo tovariško in prijateljsko vzdušje.

Med našimi planinci je bil tudi član, ki je bil prvič na Jalovcu; seveda se je moral podvreči tradicionalnemu »planinskemu krstu«, s tem je bil sprejet v skupino planincev za visokogorske vzpone.

Po daljšem počitku smo se zadovoljni vračali z vrha Jalovca in iz njegovega čudovitega gorskega sveta. Še postanek v zavešišču pod »Špičkom« s postrežbo gostoljubnega oskrbnika z gorskim čajem in nato prisrčno slovo od prijaznih planincev PD Jesenice, ki so v nedeljo 13. septembra v popoldanskih urah zaprli planinsko zavešišče.

Vrnili smo se na Vršič s postankom za počitek in okrepčilo v Erjavčevi koči. Nato smo se za letošnje poslovili od Vršiča, ki se bo kmalu zavil v snežne viharje, in se vračali proti domu, zadovoljni, da smo dosegli zaželeni cilj v lepem vremenu. Med potjo po dolini Trente smo obiskali spomenik dr. Kugyja, ki ponosno strmi proti Jalovcu.

Tako je tudi SPD Gorica s svojimi planinci počastilo 12. in 13. septembra »Dan planincev 1970«.

PLANINKA

ODLIKOVANJE ZA SOLSKO SLUŽBO

Upokojena ravnateljica srednje šole »Ivan Cankar«, profesorica Mara Blažina, je prejela te dni od državnega predsednika odlikovanje »komendantorja za zasluge za italijansko republiko«. Visoko odlikovanje ji je bilo podeljeno na predlog prosvetnega ministra za njeno večletno službovanje na slovenskih srednjih šolah.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 27. septembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.30 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Martucci: Tema z variacijami. Igra Deve tak; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: E. Adamič: »Čebelji krog«; Dramatizirana zgodba; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 J. Vošnjak: »Lepa Vida«. Drama v 5 dej. Režira Peterlin; 17.10 Glasbene razglednice iz Brazilije; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazzovski kotiček; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Glasba iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske ljudske epike, pripravil: Beličič; 20.45 Ansambel bratov Avsenik; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedeja v športu;

♦ PONEDELJEK, 28. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Trobentač Hirt; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Slovarček sodobne znanosti; 17.55 Obletnica meseca; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Zbor »Giuseppe Schiff«; 18.50 Alguerov orkester; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Znane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Pesmi od vsepovsod; 21.00 Romani, ki so vplivali na zgodovino; 21.25 Romantične melodije;

♦ TOREK, 29. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Bednarik: »Pratika«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas. - NoVICE iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.10 Humor v slovenski literaturi; 19.25 Rugolov veliki orkester; 19.45 Zbor »Jakob Gallus Petelin« iz Celovca vodi Cigan; 20.00 Šport; 20.35 Mascagni: »Maske«, opera v 3 dej.; 22.45 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 30. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Hollins; 12.10 R. Vodeb: »V senci nuragov«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Mladina in šport; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Violinist Hrvatič, pri klavirju Merlak-Corrado. Boccherini: Sonata v es duru; Bach: Preludij in Gavota iz Partite št. 3 za violino solo; 18.50 Trio Los Paraguayos; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Jazzovski ansambli; 19.40 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; v odmoru

♦ ČETRTEK, 1. oktobra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Harmonikar Frontiere; 12.0 F. Antonini: »Diagnoza in psihološka terapija«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na radiu Trst; 17.35 Na počitnice; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Kjuder: Na Kontovelu, za soliste, moški zbor, recitatorja in ork. Sodelujejo: alt. Vuga, ten. Štoka, bar. Cuk, recitator Raztresen, zbor »V. Mirk« s Proseka in Kontovela. Orkester Glasbene Matice iz Trsta vodi avtor; 18.40 Južnoameriški motivi; 19.10 Pisani balončki; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 L. Vukmirovič: »Kradljivec časa«. Radijska igra;

♦ PETEK, 2. oktobra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Hampton in njegovi solisti; 12.10 Stanovanjska kultura in oprema skozi stoletja; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Okno v svet; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 C. Schwarzenberg: »Zgodovinski razvoj socialnega skrbstva v Italiji« (1) »Začetki v 18. stoletju«; 19.20 Harmonija zvokov in glasov; 19.45 »Beri, beri rožbarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Delo in gospodarstvo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Nekaj jazza; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 3. oktobra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 L. Businco: O človeški prehrani; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«, oddaja o prometni vzgoji; 16.05 Operetna fantazija; 16.45 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.35 Ščepec poezije; 17.55 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Moški vokalni kvintet vodi Mamolo; 18.45 Plesna glasba; 19.10 Družinski obzornik; 19.30 Zabavali vas bodo; 20.50 V Stritarjevem salonu: M. Mahnič - J. Stritar: »Prešernov god v Elizeju«. Radijski oder.

F.J. * 50

S M R T V POMLADI

»Boljše, da se ne ustavljaš z ljudmi. Potem bi te obirali.«

»Ne bojte se, mama.«

Boji se ljudi, je razmišljal, ko je šel nazaj proti vasi. Vedno se jih je bala, zdaj pa se jih še bolj boji, ker sem izstopil iz bogoslovja in jo je zaradi tega sram. Najbrž misli, da ljudje ne govorijo drugega kot o tem. Težko mu je bilo, ko si je predstavljal, kako ji mora biti pri duši, a tudi pomagati ji ni mogel. Morda se bo s časom navadila na to, da sem izstopil, in ne bo več toliko razmišljala o tem, čeprav jo bo najbrž vedno bolelo, si je dejal. Prigovarjal si je, da sam ne sme več podleči temu njenemu mišljenju. Ko je bil otrok in še potem, ko je hodil v gimnazijo, pa tudi še prvo leto v bogoslovju se je čutil tudi sam kot obtežen od tega strahu, v vedni zadregi pred ljudmi, in je pogosto trpel zaradi tega. Le z naporom volje in počasi se je otresel tistega občutka. Če sem se ga sploh popolnoma otresel? se je vprašal in pomislil na Majdo. Ali ni morda tudi ona občutila v njem še nekaj tiste nekdanje skrite zadrege, tiste nevidne pajčevine, ki ga je hromila in mu ni dala, da bi bil naraven in sproščen v družbi s tistimi, do katerih mu je največ bilo?

Toda sklenil je, da se doma ne bo mučil z ugibanjem zaradi Majde. Naj se razreši stvar, ko se bo vrnil.

Počasi je šel skozi vso vas do drugega konca in se spet vračal. Skoro nikogar ni bilo na cesti. Bil je Božič in na tako velik praznik so se ljudje po stari navadi držali doma, vsaj dopoldne. Niti otrok ni bilo videti. Bilo je preveč mrzlo, da bi jih matere pustile ven, in za kepanje ter sankanje je bilo tudi še prezgodaj. Iz dimnikov se je kadilo in dim se je počasi vil nad strehami, v popolnem brezvetrju.

»Še bo snežilo,« je pomislil.

Ker ni nikogar srečal — niti pri Pavrovih ni bilo nikogar na dvorišču, čeprav je upal, da bo srečal Kuno — je stopil v Drevenškovo gostilno, iz katere je bilo slišati šum glasnega govorjenja. Res je bilo notri precej moških, ki so ostali tam od jutranje maše ali pa so že čakali na drugo mašo, zlasti tisti iz bolj oddaljenih vasi v fari. Dišalo je po »einmohcu«. Tako južno so s izimske nedelje po jutranji maši privoščili kmetje v gostilni. Tine je bil že večkrat v Drevenškovi gostilni, saj je bil eden gostilničarjevih sinov njegov sošolec v osnovni šoli in še v nekaj razredih gimnazije, dokler se ni naveličal in se šel rajši učiti za mesarja. A še nikoli ni bil v njej kot gost.

Stopil je k točilni mizi in si naročil polič vina. Nato se je ozrl po gostilniški sobi, polni cigaretne dima in glasov. Velika peč iz zelenih kahl v kotu je izžarevala močno toploto.

Rdečelično, temnolaso dekletce je postavilo pičajo pred njega in ga radovedno pogledalo. Ni je poznal, a ona je njega najbrž poznala, kot se mu je zdelo. Srknil je požirek belega vina, ki je imelo trpek okus haloških vin, in prisluhnil pogovoru, ki je bil že bolj podoben prepiru.

»Boste videli, da bo prišel tudi sem,« je vpil še mlad, suh, slabo oblečen kmet bledega obraza in podkrepil svoje besede z udarcem s pestjo po mizi. Daleč nazaj potisnjeni klobuk in razmršeni plavi lasje so mu dajali nekam razvnet videz. »Kdo se gre staviti, da bo prišel? Se greš ti staviti, Zumer?«

»Jaz že ne,« je rešil Zumer čisto mirno in zanesel polič k ustom.

»Kdo se gre staviti z menoj?«

Izzivalno se je ozrl naokrog.

»Ti, Serdinšek?«

»Ne, jaz ne,« je odvrnil Serdinšek. »Jaz mišlim tako kot ti.«

»Kdo se gre torej staviti? Ti, Zdoc?«

»Kaj še,« je rekel Zdoc. »Zaradi mene lahko pride, če hoče. Čim prej, tem bolje.«

»Slabše nam ne more biti, kot nam je zdaj,« je pripomnil nekdo v kotu.

»Bolje pa nam bo lahko,« je dejal drugi, zraven njega.

Tine je uganil, da govore o Hitlerju. Na vlatu in drugje je bil slišal že mnogo podobnih pogovorov. Nekaj težkega mu je leglo na dušo, nekje v srcu ga je postalo sram zanje in zase, a ko se je začel razgledovati po njihovih koščenih obrazih in žilavih, a zgaranih postavah, po slabih oblekah in žuljavih, razjedenih očrnelih dlaneh, ki so držale za kozarce ali ležale na mizi, se je zavedel, da imajo morda razloge, da sodijo o teh stvareh drugače kot on, čeprav je vedel, da jim ne more in jim ne bo mogel nikoli pritruditi in jih morda tudi ne do konca razumeti.

»V Nemčiji se kmetom dobro godi, odkar je Hitler na oblasti, in delavcem tudi,« se je spet oglasil mlad kmet z nazaj potisnjenim klobukom. »In tudi v Avstriji so kmetje zadovoljni, odkar so pod Hitlerjem.«

Nihče ni ugovarjal, saj so vsi vedeli, da je mladi Hazimali delal leto dni v Nemčiji, bledemu mu je stari izročil posestvo, ki pa je bilo majhno, da je lahko redil samo tri ali štiri krave. (dalje)

Volivno presenečenje na Svedskem

Nedeljske parlamentarne volitve na Svedskem so prinesle presenečenje, ker je socialno-demokratska stranka prvič po 38 letih, odkar je nepretrgano na vladi izgubila absolutno večino v parlamentu. Dobila je 46,4 odstotkov glasov (kar je 3,7 odst. manj kot prej), in to ravno v času, ko se je zdelo, da je dobila v ministrskem predsedniku in predsedniku stranke Olofu Palmetu sposobnega in dinamičnega mladega voditelja (star je 43 let).

Sredinske stranke so dobile skupno 46,6 odstotkov, ne upoštevajoč tiste, ki so dobile premalo glasov, da bi bile zastopane v par-

lamentu, komunisti pa so precej napredovali in so dobili 4,9 odstotkov glasov in 17 poslancev. Zdaj bo moral vladati Palmet z njihovo pomočjo.

☆

Sovjeti so dosegli velik tehnični uspeh, ko se je njihova vesoljska sonda Lunik 16 mehko vsedla na Lunino površino, nakopala nekaj kamenja in peska ter odletela nazaj s svojim tovorom proti Zemlji. Zdaj obstaja tehnična možnost, da bomo v doglednem času dobili s pomočjo takih sond fotografije in kamenje z Marsa in z Venere.